

Avstrijski zvezni predsednik uradno na slovenski prireditvi v Celovcu

»Koroška naj večno poje!« To željo je v nedeljo, 1. t.m., v slovenskem jeziku izrazil avstrijski zvezni predsednik dr. Kirchsclaeger v svojem nagovoru na udeležence osrednjega koncerta, ki ga je pod geslom »Koroška poje« priredila v Domu glasbe v Celovcu Krščanska kulturna zveza s Koroškega. Prvič v zgodovini avstrijske republike se je namreč zgodilo, da je bil na slovenski prireditvi na Koroškem uradno prisoten avstrijski zvezni predsednik. Dr. Kirchsclaeger, ki so ga udeleženci koncerta sprejeli in pozdravili z burnim in dolgotrajnim ploskanjem, je v svojem govoru v nemškem jeziku izrazil veliko zadovoljstvo, da je lahko prisoten na slovenski prireditvi. Dejal je, da ne namerava imeti političnega govora, a je kljub temu naglasil, da je za mir v Evropi nujno, da Avstrija poskrbi za pomiritev doma in da mora pomiritev na Koroškem temeljiti na enakopravnosti vseh državljanov ne glede na njihov materin jezik. Spomnil se je svojega zasebnega obiska na slovenski gimnaziji v Celovcu in obljubil, da bo obiskal koroško slovensko vas Sele, kjer je bila prav po njegovi zaslugi po tolikih letih vrnjena čast tistim vaščanom, ki so bili na Dunaju obglavljeni zaradi svojega protinacističnega boja med zadnjo vojno.

Koncerta v Celovcu so se udeležili najvišji predstavniki civilnih, cerkvenih in vojaških oblasti na Koroškem. Prisotni so tako bili deželni glavar Leopold Wagner, celovski župan Gugenberger, krški škof msgr. Koestner in drugi. V dvorani smo opazili tudi avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani dr. Weissa s sodelavci ter visoke funkcionarje koroške deželne vlade. Prisotni so seveda bili številni predstavniki Narodnega sveta koroških Slovencev s predsednikom dr. Matevžem Grilcem na čelu in odposlanstvo Slovenske skupnosti iz Furlanije - Julijske krajine, v katerem sta med drugimi bila deželni tajnik in poslanec dr. Štoka ter goriški pokrajinski tajnik Marjan Terpin. Predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kassel je v svojem pozdravnem govoru poudaril, da je prireditvi »Koroška poje« že deveta po vrstnem redu in da je letos posvečena spominu glasbenika, dirigenta in profesorja na sloven-

(nadaljevanje na 3. strani)

OSTARELI VRH SOVJETSKE ZVEZE

Na pustni torek se je končal — po devetih dneh — 26. kongres sovjetske komunistične partije. Potrdil je brez izjeme vse dosedanje člane politbiroja in centralnega komiteja in to je po presoji zahodnega tiska pravzaprav največje presenečenje, ki ga je prinesel ta kongres. Še nikoli se namreč ni zgodilo, da bi bili na kongresu sovjetske partije potrjeni vsi dotedanji člani politbiroja in centralnega komiteja. Še nikoli se tudi ni zgodilo, da bi se bil zaključil kak kongres, ne da bi bil nekoliko »pomladil« partijsko vodstvo. Na tem kongresu pa niso zamenjali niti enega starca s kom mlajšim. V prihodnjih petih letih bodo torej vladali v sovjetski partiji in s tem seveda tudi v sovjetski državi starci, katerih povprečna starost znaša trenutno okrog sedemdeset let. Zamenjali niso niti 82-letnega Arvida Pelsheja, estonskega člana politbiroja. To je naravnost simbolno potrdilo ostarelosti ali »okamenelosti« na vrhu sovjetske partije, kot naglašajo zahodni komentatorji. Iz tega pa se da tudi sklepati, da je Brežnjev odločen, da se ne sme nič menjati v sovjetski zunanji in notranji politiki. Starost tistih, ki so odgovorni za vodstvo partije in države, mu pomeni jamstvo, da bo ostalo vse tako, kakor je. V tem smislu je povprečna starost politbiroja gotovo dejstvo, ki nekaj pove.

Sorazmerno manj pozornosti sta vzbudila oba govora Brežnjeva, tisti, s katerim je začel kongres, in tisti, veliko krajši, s katerim ga je zaključil. Tudi to je imelo simbolni pomen: dejansko je eden sam, on, ki zapoveduje v partiji in državi, drugi morajo poslušati in smejo samo odobravati njegove odločitve, ne smejo pa jih kritizirati ali predlagati kako alternativo. Kaj takega tudi ni prišlo nikomur na misel. Vsi so samo hvalili Brežnjeva in tisto, kar je, nihče

ni predlagal kaj drugačnega, kaj boljšega. Vseh 5.000 delegatov na kongresu se je obnašalo kot en sam pokorni in brezpogojno vdani pristaš Brežnjeva. Brežnjev je v bistvu manj napadal Zahod in zlasti Združene države, kot se je pričakovalo, ampak je predlagal pogajanja v obliki »vrhunškega sestanka«, na katerem naj bi se pomenila z novim ameriškim predsednikom Reaganom o problemih svetovne politike. Zanimivo pa je — in tudi na to so opozorili zahodni opazovalci — da naj bi se pomenila po tem predlogu Brežnjeva samo o tistem, česar Brežnjev še nima, ne pa o tistem, kar že ima. O Afganistanu kot predmetu pogajanj ni niti znil, prav tako pa tudi ne o zadnjih sovjetskih osvojitvah v Aziji in Afriki, pa tudi ne o Poljski. Razpravljaj naj bi o tistem, kar predstavlja nadaljnji cilj sovjetskega ekspanzionizma, o El Salvadorju, in o raznih področjih v Afriki in Aziji, ki si jih je vzela Moskva na piko, ter seveda o omejitvi atomske in druge oborožitve, kar naj bi blokirallo sposobnost Zahoda za kak učinkovit protitudarec in omajalo zaupanje zaveznikov v Združene države.

Podoba Sovjetske zveze, ki jo je pokazal ta 26. kongres sovjetske partije, niti ni toliko grozljiva — kajti nič ne more odpraviti njene osamelosti nasproti ostalemu svetu in njene notranje šibkosti zaradi pomanjkanja demokracije in svobodne pobude tako na področju duhovnega kot gospodarskega ustvarjanja — kot pa začudenje vzbujajoča. Kakšna družba je to? In kam hoče priti, po čem stremi, kakšno družbo hoče ustvariti? In kdo so tisti, ki določajo cilje in značaj take nove, »komunistične« družbe? Ali so zares sposobni ustvariti vizijo nove, »boljše« družbe?

26. kongres sovjetske partije je ponov-

dalje na 2 strani ■

Druga deželna konferenca o kulturi

V petek in soboto preteklega tedna je bila v goriškem Avditoriju druga deželna konferenca o kulturi oz. o kulturnih dejavnostih. Udeležba je bila zelo velika in tudi kvalificirana; med občinstvom in tudi med diskutanti je bilo mnogo slovenskih političnih predstavnikov, predvsem pa zastopnikov kulturnih zvez in ustanov. Rekli bi tudi, da je bila ta konferenca, z raz-

liko od prve, zelo pomembna za nas Slovence, tako zaradi izjav deželnega predsednika in poročila deželnega odbornika za kulturo, kot tudi zaradi prikaza naše kulturne razvejane dejavnosti in osvetlitve nekaterih vprašanj, ki so za bodoči razvoj naše skupnosti bistvene važnosti. Po pozdravnem govoru goriškega občinskega od-

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 8. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Zaklad pri samotni roži«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 15.00 Šport in glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 9. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenci v miljskem okolišču; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Skladbe slovenskih in drugih jugoslovanskih avtorjev; 11.30 Beležka; 11.40 Zimzelene melodije; 12.00 Kulturni dogodki; 12.40 Slovenska imena naših krajev; 13.00 Poročila; 13.20 Z revije veze cerkvenih pevskih zborov: Dekliški zbor Devin (vodi Herman Antonič) in cerkveni moški zbor Novega sv. Antona (vodi Edi Race); 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tik-tak; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Nikolaj Vasiljevič Gogolj: »Mrtve duše«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski komorni orkester iz Ljubljane pod vodstvom Antona Nanuta; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 10. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorska duhovščina pod fašizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Folklorni odmevi; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroci pojo; 15.00 Postri govor; 16.00 Mladi pisci; 16.30 Rezervirano za ...; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Nove plošče; 18.00 Slovenska dramatika po 45: Evald Flisar: »Sodniška zgradba«; 18.50 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 11. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Glasba skozi stoletja; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 11.40 Zimzelene melodije; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Iz zakladnice slovenske mladinske literature; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Nikolaj Vasiljevič Gogolj: »Mrtve duše«; 15.00 Nove plošče; 16.00 Slovenska literatura v Italiji; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci — Z revije Zveze cerkvenih pevskih zborov: Dekliški zbor Devin (vodi Herman Antonič) in cerkveni moški zbor Novega sv. Antona (vodi Edi Race); 18.00 Dvignjena zavesa, gledališki trenutek doma in drugod; 18.40 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 12. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Folklorni odmevi; 12.00 Dvignjena zavesa, gledališki trenutek doma in drugod; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.45 Problemi slovenskega jezika; 16.00 Psihologija predšolskega otroka; 16.15 Glasbene diagonale; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Poezija samospeva; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Kulturne rubrike naših tednikov; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 13. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Zimske slike; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Za ljubitelje operne glasbe; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.40 Zimzelene melodije; 12.00 Na goriškem valu; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Mednarodno tekmovanje Cesare Augusto Seghizzi 1980; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Kje je napaka? 14.30 Roman v nadaljevanjih: Nikolaj Vasiljevič Gogolj: »Mrtve duše«; 15.00 Postni govor; 16.00 »Na sporedu je opera«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Diplomiranci šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Priljubljeni motivi; 18.50 Slovenska imena naših krajev; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 14. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Slovenski komorni orkester iz Ljubljane pod vodstvom Antona Nanuta; 11.30 Zimzelene melodije; 12.00 »Nas anu zutra — danes in jutri«, oddaja o Reziji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tomi na obisku; 14.30 Gremo v kino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika.

Ostareli vrh Sovjetske zveze

■ nadaljevanje s 1. strani

no jasno pokazal birokratski značaj sovjetskega vladnega sistema, njegovo starčevsko naravo, kljub temu, da ti starci radi uporabljajo besede mladost, razvoj in prihodnost. Radi bi naložili hipoteke prihodnosti in prisilili mlade generacije, da bi jih prevzele nase in jih uresničevale. Ali pa je to realno? Jasno je, da ni, kajti vsaka generacija si mora sama izbirati pot, to je tudi njena pravica. Če ji določa smer razvoja in cilje nekdo drugi, nekdo, ki je star in zato zunaj nje, nima druge možnosti, da jo usmeri tja, kamor bi hotel, kakor s silo. In zato smo neglede na vse drugo laiko prepričani, da nima Brežnjev v mislih niti nasproti narodom in množicam mladih ljudi v lastni državi niti nasproti svetovnemu dogajanju v mislih nič drugega kakor silo. Mogoče ne ravno oboroženo silo, kajti vojne se Sovjetska zveza boji, ker ve, da bi se v njej znašla osamljena in da bi nujno podlegla, pač pa takoimenovano politiko sile, to je neprestano grožnjo svetovnega spopada, glede katerega ve, da se ga vsi bojijo zaradi strašnih žrtev, ki bi jih zahteval tako od premagancev kot od zmagovalcev. Ta strah pred vojno je njen adut nasproti zunanjemu, posebno še nasproti zanodnemu svetu. Nasproti državam tretjega sveta pa se trudi ustvariti naivno propagandno podobo »brezrazredne« družbe, medtem ko je v resnici ravno sovjetska družba trda stvarnost najbolj razredne družbe na svetu, družbe, ki pozna samo dva razreda: razred tistih, ki gospodarijo nad drugimi, in razred tistih, ki so izročeni svojim gospodarjem na milost in nemilost, brez pravice do kake organizirane samoobrambe, brez pravice do nepristranskih sodišč, do svobodnih sindikatov, brez pravice do svobodnega tiska in kritike, brez pravice do političnega pluralizma bodisi zunaj bodisi znotraj partije.

Ta zadnji kongres sovjetske komunistične partije je ravno dokazal, da Brežnjev in njegova skupina nimata niti najmanjšega namena, da bi dopustila kako sprostitev v sovjetski družbi, kak začetek kritike, kako upanje na začetek političnega pluralizma. To je znak trdote, morda tudi samozavesti, vendar pa tudi bojazni v zavesti, da bi vsa-

ka sprememba mogla postati sistem, kot ga predstavlja Brežnjev in njegov politbiro, nevarna. Tak strah pa pomeni ideološko arteriosklerozo in popolno politično nesposobnost za reagiranje na nova vrenja in nove pojave v svetu. Taka arteriosklerozna pa se ne ustavi niti pred vojsko niti pred gospodarstvom in splon pred nobenim po-

NŠK v Trstu vabi na III. predavanje

»Povezava slovenskih dežel z italijanskimi v obdobju beneške republike«

iz cikla

»Sožitje romanskega in slovanskega sveta ob Jadranu in od Jadrana do Kasina«.

Predava univ. prof. dr. Ferdo Gestrin v sredo, 11. 3. 1981, ob 18.30 v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu.

dročjem življenja. Zato je samo vprašanje, kdaj bo postala žrtev te arterioskleroze celotna sovjetska družba. Sedanje stanje bi lahko morda ovekovečila ali ga vlekla skozi stoletja le, če bi bila na svetu samo ona, t.j. če bi bil ves svet podrejen Moskvi. Toda to se gotovo ne bo nikdar zgodilo.

—o—

TUJCI V ZAHODNI NEMČIJI

Iz statističnih podatkov, ki jih je objavil urad v Wiesbadnu, izhaja, da je v Zahodni Nemčiji čedalje več tujcev. Lani se je v Zahodno Nemčijo naselilo 309 tisoč novih tujih državljanov, to je 7,5 odstotka več kot predlanskim. V Zahodni Nemčiji je trenutno 4 milijone in pol tujih državljanov, kar ustreza sedmim odstotkom celotnega prebivalstva Zahodne Nemčije. Med tujimi državljani so najštevilnejši Turki, ki predstavljajo skoraj tretjino celotnih tujih državljanov. Na drugem mestu pa so Italijani in Jugoslovani.

Pust in otroško veselje ali žalost

Kot smo zvedeli, je učiteljica na neki slovenski osnovni šoli naročila otrokom, naj pridejo na pustni torek v šolo našemljeni. Neki deček, ki je morda to preslišal ali je pozabil to povedati svoji mami — ali pa ta ni imela časa — je prišel na pustni dan v šolo nenašemljen in je izbruhnil v bridek jok, ko je videl, da so vsi drugi našemljeni. Baje ga niso mogli potolažiti in so ga morali pospremiti domov.

Mogoče je bilo otrokovo reagiranje pretirano. Vendar mislimo, da bi bilo boljše, če učiteljice ne bi naročale otrokom, naj pridejo v šolo našemljeni. Šola je šola, pust pa je pust. Obojega nima smisla mešati, če pa že, naj bi si otroci v šoli pod učiteljičnim vodstvom sami izdelali maske. Potem

bi bila zagotovljena tudi enakost. Nihče bi ne bil prizadet, če bi imel nekdo malo lepšo masko kot drugi, saj so imeli vsi možnost, da si izdelajo enako lepo. Sicer pa bi bile maske vseh v njihovih očeh enako lepe. Občutek prizadetosti in grenkobe pri otroku, ki vidi, kako so prišli drugi v šolo oblečeni v (po njegovem) »krasne« pustne kostume, on pa je ostal brez vsega, je zato razumljivo. Učiteljice naj bi bile tudi v teh pogledih dobre pedagoginje. Premislile naj bi tudi socialno plat zadeve. Vsi starši niso v stanju, ali pa le z veliko težavo, da bi kupili ali sešili otrokom maske in kostume, morda samo za enkratno uporabo. Otroški pust naj bo vesel, čeprav brez našemljenosti.

O SLOVENSKEM PUSTU

Pustovanje je ena tistih redkih slovenskih folklorni šeg, ki jih moderni čas ni odpravil ali odrinil v pozabo, ampak jih še celo okrepil. To pa nedvomno zato, ker sovpada oziroma se istoveti s karnevalom mednarodnega značaja. Ravno to pa je v marsičem spremenilo značaj slovenskega pusta. Dalo mu je nov obraz, odvzelo pa mu nekatere prejšnje, domače in izvirne značilnosti.

Kakšen je bil nekdanji slovenski pust? Potekal je brez hrupa in velikega spektakla in obdajalo ga je nekaj skrivnostnega. Občutiti je še bilo, da je imel pust prvotno po vsej verjetnosti religiozni, seveda poganski značaj. To se da sklepati tudi po besedi pust, ki pomeni dobesedno v nordijskih jezikih »duh«. Iz tega se da tudi izvajati, da je bil to prvotno praznik vračajočih se duhov oziroma duš umrlih in raznih mitičnih bitij. Tako je bilo tudi pri Rimljanih in pri raznih drugih evropskih narodih. Verjetno je bil tak praznik duhov in duš mrtvih, ki so se za en dan povrnile na ta svet, razširjen po vsej Evropi in je pač zadobil pri raznih ljudstvih različne oblike. Slovenci so ga pojmovali še dolgo časa kot religiozen praznik, sicer pa je imel dolgo tak značaj tudi pri Rimljanih. Pust je beseda nordijskega izvora in pomeni, kot že rečeno, duh ali duša. Iz nje izhajajo tudi besede puščava, pustinja, pušča in pust v pomenu puščoben, osamljen. To pa zato, ker so naši davni predniki verjeli, da se na samotnih krajih prikazujejo duhovi oziroma da tam straši. Tako ljudsko verovanje je bilo marsikje razširjeno še v prvi polovici tega stoletja in je ponekod razširjeno še danes. Ljudsko verovanje in vraževnost namreč zamirata mnogo počasneje, kot bi si lahko kdo predstavljal, in najbrž ne bosta nikoli popolnoma izumrla, saj se vedno spet obnavljata in namesto starih vraž se pojavljajo nove, npr. horoskop, kar odgovarja neracionalni plati človekove narave.

Na prvotni verski značaj pustnega praz-

nika spominja še več drugih stvari, n. pr. ime Korent in Korantova maska. Mnogi sicer uporabljajo rajši besedo Kurent, zato ker jo je uporabljal Ivan Cankar v svojih spisih. Toda on jo je povzel po že nekoli-ko popačeni ljudski besedi v svojem kraju, medtem ko je ljudska šega Korantov z besedo vred razširjena zlasti v severovzhodni Sloveniji, posebno še na Ptujskem polju, v Halozah in Slovenskih goricah. Pravi lik Koranta je bil čisto nekaj druge-

ga kot pa sedanje pustne šeme, kot jih je videti na takoimenovanem kurentovanju na Ptuj, ki je bolj turistična prireditve kot kaj drugega. Njej na ljubo — ali bolje rečeno — gostilničarjem in hotelirjem na ljubo so popolnoma popačili značaj korantove maske. Korant v nekdanjih časih, t.j. do druge svetovne vojne, ko še ni vzbudil pozornosti turizma, ni nikoli nastopal kot množična maska. Koranti so skoro vedno nastopali posamezno in so se medsebojno izključevali. Če sta dva koranta slučajno prišla skupaj, sta se stepla in včasih je karteri mrtev obležal. O tem priča še slovit

(Dalje na 7. strani)

S slovensko mašo so se v Laškem začela tudi druga delovanja

Slovenci v Laškem so se v zadnjih mesecih precej pokazali. Ponovno so začeli z delovanjem v javnosti in to je za njihov narodnostni obstoj v tako težkih narodnostnih razmerah vsekakor pozitivno. Več let je namreč vsakršno slovensko delovanje v Laškem zamrlo. Da je bilo tako, kot so nam povedali sami Slovenci, ki živijo v Ronkah in okoliških krajih, je bila predvsem kriva politična nestrpnost med njimi. Nastajali so spori, tudi med ljudmi z istim svetovnim nazorom, ki so gotovo pripomogli k temu, da je zamrlo kulturno in prosvetno delovanje v Laškem.

Težave so seveda velike. Slovenska šola je šele letos ponovno začela s prvim razredom, vrtec pa se ubada s precejšnjimi težavami. Gotovo je nadvse pomembna pobuda za obstoj Slovencev v Laškem slovenska maša, ki je že nekaj mesecev vsako prvo nedeljo v mesecu. To ni samo versko srečanje, ki ima že samo po sebi svoj ne samo verski, ampak tudi narodnostni pomen, saj lahko verniki poslušajo slovensko službo božjo. Je pa to enkratmesečno versko srečanje pomembno tudi v kolikor se ljudje dobijo pred cerkvijo, kaj pokramljujejo, se pomenijo, čutijo, da jih nekaj druži.

Zelo pozitivno je po našem mnenju tudi to, da so dosedaj vabili medse razne pevske zборе, ki so peli med sv. mašo. Mislimo, da je bilo to zelo pozitivno za obe strani. Za zbor, ki je trenutno pel v ronški župni cerkvi, saj se je tako lahko na lastne oči prepričal o obstoju in življenju slovenskega človeka v Furlaniji, v popolnoma narodnostno tujem okolju. Pevci so na ta način obogatili svoje izkustvo in mislim, da se je tudi njihova narodnostna zavest lahko precej utrdila. Poleg tega, po drugi strani, so slovenski verniki v Laškem dobili nekakšno življenjsko spodbudo, nekaj novega zagona in volje, da spet začnejo z delom. Zato je bilo prav razveseljivo, da so po nedeljski maši, ki jo je daroval msgr. Simčič, na njegovo spodbudo sklenili, da se bodo odslej osamosvojili, kar se tiče cerkvenega petja. To pa je zelo pozitivno, saj kaže na njihovo življenjskost in voljo do dela in obstoja. Upajmo zato, da je bil devinski cerkveni zbor, ki so mu priskočili na pomoč nekateri »Fantje izpod Grmade«, zadnji gost pri mesečnih slovenskih mašah v Ronkah.

Mislim, da so te slovenske maše v Ronkar tudi pripomogle k temu, da se je spet obnovil moški zbor »Srečko Kosovel« iz Ronk, ki ga je na sobotni Prešernovi proslavi ponovno vodila Pavlina Komel. Ta zbor namreč ni deloval vsaj 6 let. Zato je zelo pozitivno, ne samo z narodnostnega, ampak tudi s pevskega vidika, da je ta zbor ponovno začel z vajami in seveda tudi z nastopi. Voščimo mu najboljšo srečo v bodočnosti. Pridno in potrpežljivo naj vadijo in uspehi se bodo gotovo pokazali.

Zgleda torej, da narodnostno življenje v Laškem zopet začena rasti, kot je to pokazala tudi sobotna Prešernova proslava, ki je bila že druga kulturna dejavnost v nekaj tednih v Laškem. Niti pred mesecem dni so bili gostje v ronški župni cerkvi pevci od Novega sv. Antona v Trstu, ki so peli v mešani in moški zasedbi. Nastopili so s cerkvenimi pesmimi v mešani zasedbi. Moški zbor je izvajal obenem slovenske narodne in ljudske pesmi.

Slovenci v zamejstvu in vsi, ki smo seznanjeni z delom Slovencev v Laškem, smo trdno prepričani, da bo naš narod ostal zvest svojim očetom. Da bo tako, dokazuje njihova volja do dela in odziv na razne pobude, ki so se že uresničile. Pogumno naprej!

M. T.

Avstrijski zvezni predsednik uradno na slovenski prireditvi v Celovcu

■ nadaljevanje s 1. strani

ski gimnaziji v Celovcu dr. Franceta Cigana, ki je umrl pred 10 leti v Ljubljani, kjer je tudi pokopan, a čigar spomin je še vedno živ med slovenskimi kulturnimi delavci na Koroškem.

Na prireditvi so nastopili Mladinski mešani pevski zbor slovenske gimnazije v Celovcu, Mešani pevski zbor Jakobus Gallus iz Celovca, Mešani pevski zbor Danica iz Sentvida v Poljuni, Dekliški zbor iz Sel, Moški oktet dunajskega krožka, Mešani zbor Podjuna iz Pliberka ter Moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice. Ta je bil tudi edini nekoroški zbor, ki je nastopil na prireditvi, ker je APZ Tone Tomšič iz Ljubljane v zadnjem trenutku odpovedal sodelovanje, kar je dr. Zerzer, ki je mojstrsko povezoval nastope posameznih zborov, obžaloval, pri čemer je pripomnil, da želijo

prireditelji imeti stike s slovenskimi kulturnimi organizacijami in skupinami tako v zamejstvu kot v Sloveniji.

Ne glede na kakovost koncerta, ki je bil v resnici bolj nekakšna revija pevskih zborov, je treba poudariti dejstvo, da je bila za to prireditve značilna predvsem uradna prisotnost predsednika avstrijske republike in zato tudi najvišjih oblasti na Koroškem, kar je treba pozitivno oceniti tudi v političnem pogledu in kar bo nedvomno koristilo boju koroških Slovencev za priznanje njihovih temeljnih narodnih pravic. Po koncertu so se predsednik dr. Kirchschräger in njegovi spremljevalci udeležili sprejema v prostorih Mohorjeve družbe, kjer je bila nova priložnost za medsebojno spoznavanje in zlasti za poznavanje problemov slovenske manjšine na Koroškem.

Slovenska skupnost o krajevnem političnem položaju

Pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu je na seji z dne 2. t.m. razpravljal o političnem položaju na Tržaškem s posebnim ozirom na preverjanje programov in odnosov med političnimi silami pred proračunskimi razpravami v krajevnih upravah, ki jih vodijo manjšinski odbori, to se pravi v tržaški občini, pokrajini in v občini Devin - Nabrežina.

V zvezi s tem je tudi zastopstvo SSK imelo nekaj srečanj z vodstvi posameznih strank, ki so bila bolj informativne narave. Za spremembe v vodstvu tržaške občine in pokrajine sta najbolj zainteresirani KD in KPI, ki hočeta spremeniti sedanje ravnanje, ki je bilo z veliko težavo vzpostavljeno pred nekaj meseci. SSK s svoje strani poudarja potrebo po spremembah v upravnem vodstvu nabrežinske občine, kjer je politična teža domačih slovenskih komponent iz dneva v dan šibkejša.

V ostalem SSK odklanja pavšalno in nekorektno napadanje s strani načelnika svetovalske skupine KPI v pokrajinskem svetu, ker je brez vsake osnove.

V nadaljnjem poteku seje je izvršni odbor SSK razpravljal še o zepletljajih v zve-

stvene enote, ki bodo 23. marca ter osvojil motivacije svoje pravno-urbanistične in gospodarske komisije o premestitvi lokacije proste industrijske cone s Krasa v obstoječe področje tržaške industrijske cone ob žaveljsko-miljskem zalivu (EZIT).

—o—

POSVET RAJONSKIH SVETOVALCEV SSK

Dne 2. t.m. so imeli redni posvet izvoljeni rajonski svetovalci Slovenske skupnosti v tržaški občini skupaj z občinskim svetovalcem Lokarjem.

Posamezni konzultorji od Sv. Ivana, Sv. Ane (Kolonkovca) ter Vzhodnega in Zahodnega Krasa so podrobno poročali o delovanju posameznih rajonskih svetov in o problemih, s katerimi se srečujejo kot izvoljeni krajevni predstavniki.

Občinski svetovalec Lokar je poročal o nekaterih vprašanjih, za rešitev katerih se je zavzel na pristojnih mestih ter o najpomembnejših sklepih z zadnjih sej občinskega sveta, med temi o zakupu del v zvezi z gradnjo tako imenovane hitre ceste iz pristanišča preko Škednja, Sv. Ane, Domja, Lakotič, Loga in Ricmanj ter Katinare na Padriče, kjer bodo spet razlašeni večinoma slovenski posestniki. Zaradi tega se je pri glasovanju o teh sklepih vzdržal, svetovalci vseh ostalih strank pa so soglasno glasovali za omenjene sklepe.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE IZ TRSTA

Kulturni dom

GOSTOVANJE DRAME SNG IZ LJUBLJANE

IVAN CANKAR

HLAPCI

Režija: Mile Korun

v soboto, 7. marca, ob 20.30 ABONMA RED B - prva sobota po premieri

ABONMA RED F - druga sobota po premieri v nedeljo, 8. marca, ob 16.00 ABONMA RED C - prva nedelja po premieri

ABONMA RED G - druga nedelja po premieri v ponedeljek, 9. marca, ob 16.00 ABONMA RED H - mladinski

ABONMA RED I - mladinski ob 20.30 ABONMA RED D - mladinski v sredo v torek, 10. marca, ob 20.30 GORIŠKI ABONMA v gledališču Verdi v Gorici

GLASBENA MATICA TRST

Sezona 1980-81

7. abonmajski koncert

V petek, 6. marca 1981 ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu

KOMORNI ZBOR

RADIOTELEVIZIJE LJUBLJANA

Dirigent: Jože Fürst

Prodaja vstopnic v pisarni GM od 9. do 11. ure in uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

zi s slovenskim otroškim vrtecem v Lonjerju, ki je, ne smemo pozabiti, zaščiten po posebnem statutu oziroma osimskem sporazumu, ki ta statut osvaja.

Prav tako izvršni odbor SSK ni mogel mimo nerazumljive razzsodbe tržaškega prizivnega sodišča glede nekaterih domačinov iz Vižovelj, ki so pred leti protestirali zaradi neupravičenega zaprtja železniškega prehoda ter prizadetim izraža solidarnost.

Končno je izvršni odbor potrdil sestavo kandidatne liste za volitve Tržaške zdrav-

znajti. To veselo študentsko življenje so lepo uprizorili na odru Marijinega doma, kjer so skoraj vsako nedeljo take ali drugačne prireditve in srečanja.

Veseloigra je lepo uspela in zbrana publika, ki je napolnila dvorano, je z veseljem ploskala odličnemu kovaču Karlu Glaviču, njegovemu sinu Aldu Žerjalu, pametni materi Klari Šturman in drugim izvajalcem, ki so kar najbolj odigrali svoje vloge. Upajmo, da bodo to spevoigro še kje ponovili.

O spodrslijah ne bomo pisali

Neki »oš« se je v zadnji številki goriškega Katoliškega glasa obregnil ob naš list in mu očital, da je »obzirno molčal« v zvezi z odgovorom deželnega odbornika za kulturo Barnabe na interpelacijo, ki jo je že lani bil vložil v deželnem svetu svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka, s katero je zahteval posredovanje deželnega odbora, ker je Radio Trst A na lansko oljčno nedeljo vključil v svoj program oddajo, ki je »globoko žalila verski in moralni čut slovenskih poslušalcev«. Katoliški glas z očitnim zadovoljstvom ugotavlja, da je odgovor deželnega odbornika Barnabe imel velik odmev v italijanskih listih, kot so Il Messaggero Veneto, Il Piccolo, ter Meridiano, čudi pa se, da naš list ni o tem sploh poročal.

Piscu »oš« v Katoliškem glasu smo pravzaprav hvaležni, da je tudi našemu listu posvetil štiri vrstice, ker se nam tako nudi priložnost, da odkrito povemo svoje mnenje ne o lanskoletni oddaji, katere banalnost je za nas izven razprave, temveč o nečem drugem, ki pa je za nas nekaj načelnega. O odgovoru na interpelacijo dr. Štoka nismo poročali ne iz obzirnosti, temveč namenoma. Tako smo ravnali iz naslednjih razlogov:

1. programski oddelek Radia Trst A je samostojen in ga že nekaj let vodi slovenski ravnatelj. Ta je seveda zanj odgovoren pred slovensko javnostjo. Dr. Štoka bi po našem edino pravilno ravnal, če bi se v zvezi s tisto oddajo pritožil pri ravnatelju slovenskih programov, saj je tudi edini pristojen, da ustrezno ukrepa.

2. Dr. Štoka pa tega ni naredil — prav gotovo mu je kdo povsem napačno svetoval — ampak se obrnil na deželni odbor in zahteval njegovo posredovanje, čeprav je znano, da za takšno zadevo sploh ni pristojen, kar pomeni, da ne more ničesar ukrepati. Kvečjemu bi bila za to zadeva pristojna posebna deželna komisija za nadzorstvo na radiotelevizijsko službo.

3. Nauk, ki jasno izhaja iz odbornikova odgovora in tudi iz odmeva v italijanskih listih, pa je, da Slovenci ne morejo biti samostojni, da jim ne kaže priznati avtonomije in da bi bilo najbolje na Radiu Trst A vzpostaviti stanje, ki je vladalo pred imenovanjem slovenskega ravnatelja za slovenske programe, ko so bili Slovenci povsem podrejeni italijanskim šefom.

S tem se seveda naš list — in prav gotovo tudi dr. Štoka — ne more strinjati. Zato o tej zadevi nismo pisali in smo torej molčali. Prav nobenega razloga tudi nimamo, da bi se veselili nad odmevom, ki ga je odgovor odbornika Barnabe imel v italijanskih listih. Ker Katoliški glas že omenja Meridiano, bi radi opozorili, da ta tednik, ki je že omenjeni zadevi posvetil kar celo stran, ni do zdaj objavil niti besedice o uradnem dokumentu, ki ga je deželno vodstvo Krščanske demokracije odobrilo v zvezi s problematiko slovenske manjšine. In vendar bi moral biti ta dokument za ta tednik pomemben in zanimiv, saj sta njegov glavni in odgovorni urednik znana pripadnika krščanskodemokratske stranke (slednji je bil pred leti celo odgovoren za manjšinska vprašanja v tržaškem pokrajinskem vodstvu KD).

Interpelacija dr. Štoka je torej za nas pomenila spodrslijaj, o čemer nismo nameravali pisati, saj je znano, da je naš list ostalo njegovo delovanje vedno podpiral in ga cenil ter da se bo tako ravnal tudi v prihodnosti.

(Uredništvo)

Kovačev študent v ulici Risorta

Na pustno nedeljo, ko so pustne šeme že preplavile Trst, so se tudi Marijine družbenice in drugi tržaški Slovenci lahko imenitno zabavali z Vodopivčevo spevoigro »Kovačev študent«, ki so jo v dvoranci Marijinega doma v ul. Risorta uprizorili

Vsi več ali manj poznamo zgodbo lenega študenta Janeza, ki ga oče kovač dobi v mestni gostilni, kjer popiva s tovariši in ga pelje domov, kjer se Janez z veseljem poprime očetovega poklica in srečno živi, medtem ko se v šolah ni in ni mogel

Zdrave korenine - 30-letnica samostojne politike v Števerjanu

Preteklo je že trideset let, kar so v Števerjanu spoznali, da sta samostojnost in politična svoboda najboljše zdravilo za naše zamejske bolezni. Te dni namreč praznujemo 30-letnico ustanovitve Kmečko-delavske zveze v Števerjanu, ki se je ob ustanovitvi Slovenske skupnosti leta 1975 preimenovala v sekcijo SSK za Števerjan. V tridesetih letih vseskozi delavnega življenja je Zveza prešla skozi veselo, spodbudno, pa tudi grenke trenutke. Prav tako kakor vsak primorski Slovenec.

V Števerjanu so že med obema vojnama postavili, s svojo narodno kulturo in politiko, temelje obrambnemu protiasimilacijskemu zidu. Kulturna društva, zbori, dramske skupine, so pospeševale narodno zavest in vzgajale Slovence v narodnozavednem duhu. Tudi politika, ki se je zbirala okoli enotne liste lipove vejice, je občutno pripomogla, da je bil Števerjan verjetno ena izmed najzavednejših briških vasi. Temu priča tudi nato ogromen odziv Števerjancev v narodnoosvobodilni borbi, saj je dala mala briška vas nad 300 partizanov in med njimi nad 80 žrtev.

Zavedni ljudje si niso mogli kaj, da si ne bi po zmagi nad fašistično diktaturo omislili samostojno politično stranko in pot.

Dne 3. januarja 1951 je bila obnovljena števerjanska občina, katero so fašisti ukinili leta 1927 in priključili občini Koj-

sko in nato nove oblasti po vojni občini Koprivno. Za 10. junij 1951 so bile razpisane prve občinske volitve. Treba je bilo nekaj ukreniti. Ozračje ni bilo najbolj mirno, ker so nekateri smatrali vsako novo organizacijo za sovražno in je zatorej niso trpeli. Treba je bilo pogumnih ljudi. V Števerjanu so se našli. Sestanek je bil v Klančju pri »Faberževih«, kakor se hiši reče po domače. Ustanovili so Kmečko-delavsko zvezo za Števerjan. Za prvega predsednika je bil izbran Ivan Ciglič, prvi tajnik pa je bil Franc Terpin. Oba sta sedaj že pokojna. S tega sestanka gre navesti še nekatere Števerjance, ki so bili ob ustanovitvi najbolj delavni. To so Hermenegild Podveršič, brata Franc in Alojz Koren, brata Alfonz in Remigij Korsič, Efrem Klanjšček, Ignacij Maraž, Karlo Maraž, Jožef Maraž, Albert Gabrovec, Danilo Bajt, Lojze Hlede, Slavko Klanjšček in nekateri drugi. Ne gre tudi pozabiti pok. Karla Klanjščka iz Oslavske ulice in seveda moralno spodbudo tedanjega — sedaj že pokojnega župnika Cirila Sedeja.

Postavljeni so bili trdni temelji na demokracijski osnovi. Bila pa je ta svobodna organizacija, kjer je imel vsak svojo besedo in svoj prav. Tako so se kaj kmalu pokazale tudi nekatere težave. Kmalu nato je odstopil od predsedništva Ivan Ciglič in je bil na drugem občnem zboru imenovan za predsednika Alojz Terčič. Na tretjem občnem zboru je bil izbran za predsednika Hermenegild Podveršič. Tajnikoval je vseskozi Franc Terpin. Na predsedniškem mestu so si poslej do danes sledili še Stanislav Klanjšček, Zdenko Terčič in Hadrijan Korsič, ki je predsednik še danes. Tajnikovali so še Ciril Terpin, Aleš Komjanc in Marjan Terpin, ki je tajnik tudi sedaj.

Taka je na kratko organizacijska pot današnje SSK v Števerjanu. Kakor se je naše ljudstvo skupno uprlo fašizmu in enotno sodelovalo v osvobodilni borbi, tako je z zagrenjenostjo ugotavljalo ob koncu,

da niso bili izpolnjeni v celoti dolgi upi. Z navdušenjem so se zato Števerjanci oklenili svoje nove samostojne politične organizacije, ki je na vseh volitvah v Števerjanu dosegala zmagovite rezultate in kot nekako potrditve lahko navedemo prav zadnje občinske volitve lanskega junija, ko je Slovenska skupnost dosegla nad 300 glasov, kar je največji povojni volilni uspeh. Treba je tu poudariti, da so prav ljudje Kmečko-delavske zveze vse po vojni vodili občinsko upravo, ki je znala najti pravilno ravnotežje med problemi manjšine, ki hoče ostati zvesta svojemu poreklu tudi brez ustreznih zakonov države, v kateri ji je dano živeti. Strpnost, pa tudi odločnost, sta vedno odlikovala naše vodilne ljudi, tako, da je Števerjan ohranil svoje narodno lice vseskozi brez vsakršnih hudih potresov. Slovenski župani od prvega Rudolfa Maraža, Ivana Cigliča, Hermenegilda Podveršiča do sedanjega Stanislava Klanjščka so bili izraz te samostojne volje slovenske politične poštenosti. Premoćrtna politična pot, ki gre izza črnih predvojnih časov, skozi svetlo borbo za osvoboditev do današnjih dni, brez vsakega klanjanja vseh državnim partijam in strankam, so odlično spričevalo naših briških ljudi, ki so v tem jasen vzgled marsikateremu Slovencu v zamejstvu.

—0—

PROGRAM SEJEMSKIH PRIREDITEV

Trgovinska zbornica v Gorici namerala letos prirediti tri sejme in sicer Espomego, Ambiente in Agricola; to bodo tri glavne prireditve, ki naj pripomorejo, da se Gorica kot sejemska mesto še bolj razvije in uveljavi v širšem evropskem prostoru. Po mnenju odgovornih pri Trgovinski zbornici so izkušnje in uspehi prejšnjih let dokazali, da so tovrstne prireditve veliko prispevale k ovrednotenju goriškega mesta in k razvijanju raznih oblik trgovskega sodelovanja med raznimi državami, v prvi vrsti z Jugoslavijo, ki so se odzvale povabilu goriških trgovinskih krogov. Prvi letošnji sejem bo Espomego, ki je na programu od 24. aprila dalje in na katerem bodo predstavili precej novosti.

GORICA, ODPRTA MEJA IN OSIMSKI SPORAZUMI

To so teme, ki jih bodo obravnavali na okrogli mizi v soboto, 7. marca v goriškem Avditoriju razni slovenski in italijanski politični predstavniki; okroglo mizo organizira teritorialni odbor SKGZ za Goriško ob svoji 25-letnici. Sodelovali bodo goriški župan Antonio Scarano, predsednik skupščine občine Nova Gorica Jože Šušmelj, podpredsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Dušan Šinigoj, deželni odbornik Sergio Coloni, predsednik odbora za mednarodno sodelovanje pri SR Sloveniji Jernej Jan, predsednik deželne komisije za izvajanje Osimskih sporazumov Arnaldo Pittoni, predsednik goriške pokrajinske uprave Silvio Cumpeta, predsednik komisije pri goriški pokrajinski upravi za vprašanja, ki zadevajo Osimske sporazume Silvio Poletto, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine občine Nova Gorica Lucijan Vuga, predsednik Sveta slovenskih organizacij Damjan Paulin in predsednik teritorialnega odbora SKGZ za Goriško Mirko Primožič. Okrogla miza se bo pričela ob 15. uri.

RAZSTAVA DIJAKOV IZ VIPAVE NA SREDNJI ŠOLI

Preteklo soboto so na srednji šoli »Ivan Trinko« v Gorici odprli razstavo slik, ki so jih predstavili dijaki osemletke iz Vipave; v šolskih prostorih je razstavljenih 25 olj, ki bodo na ogled do 10. marca. Otvoritev je bila v soboto, ko so vipavski dijaki prišli gostovat z lutkovno predstavo.

Seja pokrajinskega tajništva Slovenske skupnosti v Gorici

V ponedeljek se je v Gorici sestalo pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti pod predsedstvom pokrajinskega tajnika Marjana Terpina. Člani tajništva so obravnavali nekatera važna vprašanja v tej fazi političnega udejstvovanja stranke. Potem ko so pregledali delovanje strankinih zastopnikov v pokrajinskem in občinskem odboru v Gorici in ugotovili, da je to zastopstvo v naši goriški stvarnosti izrednega pomena za našo narodno skupnost, so proučili vprašanja volitev za skupščino Krajevne zdravstvene enote, ki bodo 23. marca. V to skupščino bodo občinski svetovalci vseh občin goriške pokrajine volili svoje predstavnike; v goriški pokrajini bo ta enota samo ena in jo bo sestavljalo 50 članov. Na podlagi svojih glasov ima Slovenska skupnost zagotovljeno možnost, da iz-

voli svojega predstavnika. Slovenska skupnost je že predstavila svojo kandidatno listo, na kateri nastopajo Miro Gradnik, Marjan Terpin, Maks Gergolet in Vladimir Šturm. V nadaljevanju seje so člani tajništva razpravljali o pripravah na občni zbor stranke, ki bo predvidoma konec tega meseca v Gorici. Tajništvo poziva sekcije, naj pripravijo svoja poročila in imenujejo zastopnike, ki bodo na občnem zboru izvoljeni za člane pokrajinskega sveta. To zahteva precej važno delo v tej fazi priprav na občni zbor, ki bo delovnega značaja in na katerem bodo člani, sekcije in somišljeniki SSK lahko izrazili stališča in pripomogli k uveljavljanju SSK na Goriškem. Člani tajništva so nadalje razpravljali o pripravah na srečanja z organizacijami s Koroškega in iz Slovenije

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Vprašanje nove slovenske revije

Kot znano, se je pred meseci vodila v Sloveniji živahna in delno tudi ostra debata o zahtevi po izdajanju nove revije, s katero je prišla na dan skupina kakih petdeset do šestdeset kulturnih delavcev. Zahtevo, ki so jo naslovili na vodstvo Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, je dejansko podpisalo 52 pisateljev in drugih kulturnih delavcev, toda kaže, da so od tedaj z njimi solidarizirali še drugi. Zahteva je naletela na odpor pri nekaterih vplivnih ljudeh v vodstvu Socialistične zveze delovnega ljudstva in kazalo je že, da je bila oziroma da bo zavrnjena ali bolje rečeno, da ji ne bodo ugodili in da bo pobuda padla v vodo. Zato je vzbudil pravo presenečenje članek, ki ga je zdaj objavil ljubljanski dnevnik »Delo« pod naslovom »Prepričljivi razlogi za izdajanje nove revije«. Članek je napisal Jože Horvat in v njem je rečeno med drugim: »Svet za kulturo pri predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva je na svoji današnji seji — t.j. 19. februarja — vodil jo je književnik Ciril Zlobec — obravnaval le dvoje vprašanj: svoj program dela v letošnjem letu in družbeno vlogo revijalnega tiska za kulturo. Medtem ko so navzoči program dela za letošnje leto le dopolnili s konkretnimi predlogi, tako da bo svet do konca leta obravnaval vrsto perečih tem iz kulturnega življenja in ustvarjanja, se je o družbeni vlogi revij razvela obširna razprava. Središčna — avtor članka je hotel menda reči glavna — pozornost te razprave je veljala zadevam v zvezi z ustanavljanjem nove revije; kot je znano, je pobuda za ustanovitev nove revije dala že lani skupina 60 kulturnih delavcev, odtlej pa se je o njej zvrstilo nemalo polemik, javnih razprav in opredelitev. Svet za kulturo je na današnji seji podprl to pobudo (proti je bil le en razpravljalec), vendar je več govornikov ob priznavalnih besedah izrazilo tudi nestrinjanje z nekaterimi stališči, zapisanimi v pobudi za novo revijo. Uvodno u-

temeljitev za podporo ustanovitvi nove revije je dal Mitja Rotovnik. Najprej je opozoril na dosedanje razprave, potem pa dejal, da v prid novi reviji »govori tudi dejstvo, da v prihodnjih letih možnosti za tako široko in večkrat precej neselektivno objavlanje v knjižni obliki zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja ne bodo mogle naraščati v skladu z vse večjo količinsko produktivnostjo piscev«. Navedel je še nekaj razlogov, zaradi katerih bi bilo smotno, da bi revija izhajala; eden izmed njih je potreba po tem, da bi bralci prišli do kar najbolj učinkovite informacije o najboljših dosežkih knjižnega u stvarjanja«.

List potem nadaljuje: »Ob tem je Mitja Rotovnik dejal, da je že programska konferenca Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva zavrnila eno od poti prihodnjega možnega razvoja revijalnega življenja — s stališčem, da »v naši družbi revije ne morejo biti obnovljeni izraz zgodovinsko premaganega političnega pluralizma«. V nadaljevanju je zavrnil tudi nekatere kritične misli, izražene v znani izjavi, ker ne ustrezajo dejanskemu stanju.

Razprava je bila izčrpana in vsebinska — nadaljuje DELO — in je zajela takó nekatere pobudnike kot tudi tiste, ki so pobudo za revijo kritizirali. Razpravljali so Bojan Stih, Marjan Pungartnik, Peter Božič, Miloš Mikeln, Milan Apih, Slavko Pezdirc, Peter Jambrek, Lev Kreft, Tine Hribar, Franc Šali, Adolf Bibič, Dimitrij Rupel in Ivó Tavčar. Najbrž je mogoče povzeti — pravi člankar Jože Horvat — da se je oena večine glasila: pobuda za novo revijo je dobra, »opozicijo« do našega sveta pa nova revija lahko izraža le v okvirih samoupravnega socializma. »Program« revije ne bo sprejemljiv, kakor hitro bo segel čez te meje. Po drugi strani je pobuda sprožila vrsto razmišljanj in pritegnila k temu veliko ljudi, kar je s stališča kulturne politike, kakor jo uresničuje Socialistična

zveza delovnega ljudstva, treba le pozdraviti. Toda če bi bila pobuda za revijo stvar ene skupine, pa mora biti izhajanje revije »naša skupna zadeva in skrb«, zaradi česar bo treba v samoupravne organe novega glasila vključiti različne subjekte, od delegatov Zveze komunistov do raznih društev«.

Kaže torej, da bo nova revija lahko začela izhajati. Kakšna bo, pa bo gotovo v veliki meri odvisno od tistih, ki bodo pisali vanjo.

—o—

DUNAJ IN JUŽNI TIROL

Odposlanstvo južnotirolske ljudske stranke je obiskalo avstrijsko prestolnico Dunaj, kjer se je z visokimi funkcionarji avstrijskega zunanjega ministrstva pogovarjalo o vprašanju popolne izvedbe paketa, ki priznava bocenski pokrajini široko avtonomijo. V južnotirolskem odposlanstvu sta med drugimi bila poslanec Ritz in senator Bruger. Člani odposlanstva so poročali o poteku pogajanj v okviru paritetne komisije, ki ima nalogo, da sestavi besedilo zadnjih izvršilnih norm iz že omenjenega paketa. Kot poroča dnevnik Tiroler Tageszeitung iz Innsbrucka, pripravlja avstrijsko zunanje ministrstvo posebno noto, ki jo bo naslovlilo na rimsko vlado in ki bo zahtevala, naj se čimprej odobrijo zadnje izvršilne norme v zvezi z izvajanjem južnotirolskega paketa. Dunajska vlada hoče baje s tem poudariti, kako so zahteve Južnotirolske ljudske stranke upravičene, ter hkrati opozoriti na nevarnosti, ki utegnejo nastati, če rimska vlada ne bo v kratkem izpolnila vseh svojih obveznosti do Južnih Tirolecev.

DAR KMEČKE BANKE ZELENEMU KRIŽU

Goriški bančni zavod — Kmečka banka — je poklonil ustanovi Zelenega križa rešilni avtomobil. V prejšnjih dneh je ta ustanova pozvala občane, naj priskočijo na pomoč za nakup novega rešilnega avtomobila in tako so številni občani prispevali približno dva milijona lir.

Slovenski jezik in kultura O. S.

GLOBOKO SO KORENINE

3

Danes ni nobenega dvoma več o tem, da slovenščina ne spada v okvir južnoslovanskih jezikov, pač pa da je prvotnejša. Njena korenina sega daleč nazaj, v obdobje, ki ga ugodni ljubljanski jezikoslovec Fr. Bezlaj označuje kot »baltoslovansko«, ker primerja njeno izrazje z baltskimi jeziki. To pa pomeni propad teorij o staroslovanščini in jezikoslovni konstrukciji o »starih Slovanih«, čeprav letega nihče posebej ne zapiše.

Takole izjavlja Fr. Bezlaj (Pogovor »Naših razgledov«, Ljubljana, 20. okt. 1980): »Če pri slovenski besedi brez slovanskega sorodstva niso našli nič ustreznega, germanskega, romanskega, madžarskega, si v mislih izoblikujem najbolj verjetno pred-slovansko rekonstrukcijo. To prenesem v prabaltščino in izvedem moderno litavščino in letščino. Sedaj niti presenečen nisem več, če nato najdem v slovarju odgovarjajočo besedo s pomenom, ki ustreza slovenskemu...«

Izhodišče te metode pa gotovo ni dovolj utemeljeno. Zakaj Fr. Bezlaj išče najprej ustreznih iz-

raznih sorodnosti slovenščine v mnogo mlajših jezikih in šele potem, če jih že ne dobi, poseže v slovenščini enakovredno starejšo prabaltščino? Zakaj ne primerja slovanskega izrazja sprva s prabaltščino, torej starejšega s starejšim? Gotovo je, da uspehi potem ne morejo biti takšni, da bi slovenščini zagotavljali tisto starinskost, ki jo po svoji strukturi ima. Vendar pa tudi okrnjena uporaba te metode pomeni nekaj revolucionarno novega v sedanjem slovenskem jezikoslovju, ki se je poprej izživljalo v posnemanju nemškega.

Kako težko pa si je tudi ta Bezlajeva, sicer povsem upravičena metoda, izborila veljavo, pove on sam (prav tam):

Ko sem na nekem kongresu v Beogradu (po vsej verjetnosti v Rankovičevem obdobju, op. p.) govoril o nalogah slovenistike, me je predsednik Aleksander Belić poklical k sebi in me opozoril, da mi bodo delali hude težave. Verjetno je opazil zlobno zmagoslavje in izmenjavanje listkov v dvorani. V Ljubljani so poskušali sprožiti proti meni disci-

plinsko preiskavo, toda ko je Jože Vidmar prebral rokopis mojega govora, je izjavil, da se od prve do zadnje besede strinja s povedanim. Knjižni jezik naj bi ostal monopol določene kliše, ki noče nič slišati o Slovanih (tu so očitno mišljene omenjene nemčurske teze o »starih Slovanih« in ne vsa obsežna problematika slovanstva). Polagoma, toda nezadržno izgublja tla pod nogami in mladi ljudje v stroki segajo tudi po mojih razpravah. Ko sem na kratko omenil, da je pravopis iz leta 1962 nedomišljen, sem sprožil še hujšo gonjo proti sebi. Ko pa je urednik Jaka Štular izmamil iz mene serijo člankov Blišč in beda slovenskega jezika, so organizirali celo sabotažo mojih predavanj na univerzi...

Iz teh besed nam je jasno, kako težko je sploh uveljavljati sodobnejše pojme o slovenskem jeziku in prakulturi, ki jo ta izraža. Kdaj pa bodo novejša spoznanja in vrednotenja prodrli tudi v šolsko izobraževanje in kdaj bo učeči se mladini sploh prikazana prava vrednost slovenskega jezika, bodo pretekla še desetletja, z vsemi posledicami samoodtujenja.

Osnovno spoznanje, ki bi ga morali osvojiti, je, da slovenski jezik sploh ni bil tako primitiven, da bi toliko besed sprejemal iz drugih jezikov, kot pa hočejo, pod vplivom nemških piscev, trditi naši

DRUGA DEŽELNA KONFERENCA O KULTURI

(nadaljevanje s 1. strani)

bornika za kulturo Druface in pokrajinskega predsednika Cumpete, je spregovoril predsednik dežele odv. Antonio Comelli, ki je objasn timer stališče deželne uprave do vprašanj kulture; poudaril je potrebo da se ovrednotijo specifičnosti vsakega kraja in da se podpirajo vse pobude, ki pripomorejo k ohranjanju in utrjevanju kulturne tradicije. Omenil je odprtost do teh vprašanj in stike s sosednjimi državami; specifično je glede slovenske narodne skupnosti izrazil željo, da se rešijo vsa splošna in še vedno odprta vprašanja in da osrednja vlada čimprej pripravi svoj zakonski osnutek o globalni zaščiti; zavzel se je tudi za ovrednotenje furlanskega jezika. Deželni odbornik za kulturo Barnaba je v svojem daljšem poročilu govoril o pripravah deželnega zakona, ki bi moral predvideti tudi nove oblike podpor raznim kulturnim ustanovam in organizacijam; druga deželna konferenca naj bi imela tudi namen, da bi dobili čim bolj jasno sliko o potrebah in zahtevah vseh kulturnih sredin. Podal je poročilo o podporah raznim dejavnostim v naši deželi in o bodočih smernicah deželne uprave. Med tem je poudaril, da bo dežela s posebno pozornostjo spremljala razvoj slovenske kulture in omenil tudi globalni zaščitni zakon, kar pa je v pristojnosti države. Iz obeh posegov je torej razumeti, da odgovorni politični predstavniki naše dežele pozitivno gledajo na razvoj naše narodne skupnosti in se zavzemajo, da bi se naš jezik, naša kultura in s tem naš narod ohranili in valorizirali. Po poročilu odbornika Barnabe je predsednik beneškega bienala prof. Galasso razvil nekaj originalnih misli o kulturi in vsestranskih njenih manifestacijah. Sledila je debata, h kateri se je prijavilo 75 diskutantov, vendar vsi niso prišli do besede, niti v soboto, ko je v večernih urah bil zaključek konference.

O SLOVENSKEM PUSTU

(Nadaljevanje s 3. strani)

slika Franceta Miheliča »Mrtvi korant«, katero je naslikal pred zadnjo vojno po doživetju v ptujski okolici. Korant je namreč predstavljal nekdanjega slovenskega vrhovnega boga Koranta ali Kora. Beseda Korant pomeni dobesedno Korov duh. Maska Koranta, lik z rogovi na glavi, oblečen v kožuh z dlako navzven in s kratko palico v roki, ki je imela na koncu bunko iz jezeve kože z bodicami, je bila pošastna, vendar je ni zamenjati z likom parklja. V nekaterih muzejih hranijo nekdanje, predvojne Korantove maske in na njih ni nobenih okrasov, le bikovi ali goveji rogovi. V zadnjih desetletjih pa so posadili korantom na glavo namesto rogov palice in jih okrasili od pet do glave z divje pisanimi trakovi, rutami in robci, nastopajo pa v trumah, kričijo, rjovejo in poskakujejo kot norci. Takó je izgubila Korantova maska, ki je, kot rečeno, nekdanj predstavljal poganškega boga, zaščitnika Slovencev, vsakršno resnost in tudi vsakršen pomen.

Ni treba posebej omenjati, da je tudi beseda Korant nordijskega izvora. Kor je bil vrhovni bog nekdanjih nordijskih ljudstev v času okrog Kristusovega rojstva. Pozneje ga je nadomestil Odin, kar pa je samo popačenka iz zadnjega zloga v besedi Korant, t.j. and (dah, dih, duh ali duša). Kosmatost je bila simbol rodovitnosti. Na Ptujskem polju je Korant spremljal našejene orače, ki so z lesenim plugom orali sneg okrog hiš in s tem zagotavljali tisti družini rodovitnost polj in živali, pa tudi otroški prirastek. Korant in orači so bili za to seveda obdarovani.

Na religiozni izvor pusta spominja še več drugih pustnih likov in navad, ki pa se danes razlikujejo od kraja do kraja. Vse to je sicer že obilo opisano, a dejansko malo raziskano, takó z narodopisnega kot z jezikoslovnega stališča. Kot primer neresnosti v tem pogledu je omeniti takomenova-

no bórovo gostüvanje na vzhodnem Štajerskem in v Slovenski krajini, t. j. v Prekmurju, kjer pomeni beseda boróvo isto kot nekuhano, nezabeljeno, suho, nemastno, pusto. Ker pa tega nedomači aranžerji in organizatorji pustnih sprevodov ter takomenovani etnografi niso vedeli, ker niso poznali štajerskih in prekmurskih dialektov, so napravili iz tega besedo bórovo gostüvanje ter jo povezali z borovim drevesom. Izmislili so si razlago o poroki mladence, ki se ni mogla omožiti, z borom, kar je nesmisel. V resnici je borovo gostüvanje šaljiva šega na račun deklet, ki se tisti predpust niso hotela ali mogla poročiti, in zato obhajajo vaščani gostijo ali s tamkajšnjim izrazom gostüvanje boróvo, t.j. brez ženina in neveste, na suho. Namesto ženina so vlekla dekleta ploh in za šalo ihtela. Danes pa jih aranžerji pustnih sprevodov silijo v gozd in obhajajo tam izmišljene obrede poroke z borom, navadno neokusno posnete po cerkvenem poročnem obredu. Takó izgublja tudi slovenski pust na svoji ljudski, pravi vsebini in postaja potrošniška prireditev, prikrojena zgolj za zabavo turistov brez kulturnih potreb.

fj

—o—

KMEČKA ZVEZA vabi

na OBČNI ZBOR, ki bo v nedeljo, 15. marca, ob 9. uri v Kulturnem domu v Trstu, Ul. Petronio št. 4.

Dnevni red:

1. Izvolitev predsednika občnega zbora.
2. Predsedniško poročilo.
3. Poročilo tajništva.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Pozdravi in diskusija.
6. Volitve.
7. Razno

V morebitnem drugem sklicanju, pol ure po prvem, je občni zbor sklepčen ob vsaki udeležbi.

slovniciarji. Sprejel je lahko obrtniške poklice, to je izraze kot »šoštar«, »tišler«, »žnidar«, ki smo jih v zadnjem stoletju sramežljivo nadomestili s »pravičnimi«: čevljar, mizar in krojač ipd., dasi omenjeni izrazi še naprej trdovratno vztrajajo v ljudski govorici.

Nesmiselno pa je trditi, in vendar to razni slovniciarji in jezikoslovci delajo, da je slovenščina sprejela od nemščine izraze iz človeške prakulture, samo zato, ker so ti izrazi skorajda enaki kot v nemščini. Od Nemcev naj bi si, po naivnih predstavih takšnih slovniciarjev, izposodili **plug**, **štalo**, **hlev** ali **hišo**, ker imamo pač v nemščini **Pflug**, **Stall**, **Haus** in v gotščini **hlaiw** itd.

Slovenci naj bi bili pač kulturno nižji od Nemcev?! Da naš jezik izkazuje identiteto tisočletij in prakulture, seveda nihče ni pomislil. V svoji manjvrednosti vnemi pa so šli naši slovniciarji še dlje. Tako primitivni naj bi bili Slovenci, kljub prastari korenini, da nismo imeli niti lastnih besed za najbolj naravne izraze kot **krota**, **keber** ali **taca**, samo zato ker imajo podobne besede tudi Nemci (**Krötte**, **Käfer**, **Tatze**...). Zakaj pa ne tudi **opica** ali **pav** (nemško **Affe**, **Pfau**) in še kaj? Tu so slovniciarji brez razloga odnehali! Toda, najbolj pametno so pogruntali, ko so nam naš ubogi »ja« zamenjali s splošnoslovanskim oz. jugoslovanskim »da« (Rusi

pravijo menda »harašo«). In ta »bistroumna« pogruntavščina se odslej prepisuje iz knjige v knjigo, iz slovnice v slovnico, ne da bi bila sploh kdaj preverjena. Tako primitivni naj bi Slovenci bili, da smo izgubili še tisti domnevni »da« in potem verjetno neko obdobje samo še kimali, dokler se nismo, seveda od Nemcev, spet naučili reči »ja«. Sedaj smo pa po zaslugi naših slovniciarjev spet našli pot v prvotno izvorno slovansko stanje! Kako lepo in obenem preprosto?! Saj smo bili vendarle tisoč let sužnji in takšni sklepi se s suženjstvom popolnoma skladajo! Idejno izhodišče, ki je vredno duha in propagande, pa tudi karierizma Ljudomila Hauptmanna!

Končni sklep in vtis je seveda za oceno slovenskega jezika in kulture vedno isti — porazen. Slovenščina je jezik sužnjev, tlačanov in kar se na glas ne izreče, primitivna. Torej kljub njeni prakorenini in večtisočletni identiteti! Kaj vse se lahko napravi na papirju!

Seveda bi s takim čiščenjem in slovanjenjem slovenščine, njenim dozdevnim reševanjem pred »nemštvom«, lahko v nedogled nadaljevali. Črtali bi po isti metodi oz. razglasili za izposojenke tudi izraze **dol** (nem. Tal), **sneg** (Schnee), **blisk** (Blitz), **bukev** (Buche), kakor smo že izločili npr. izraz **gasa** (nem. Gasse) ali **bukve** (nem. Buch) in slednje

kljub temu, da je celo v cerkveni slovanščini izraz **buky**. Večjo zmedo, nedoslednost in učenjarkarstvo bi si težko še predstavljali.

Pa ni bilo dovolj šariti samo po nemščini. Tudi z italijanščino so se znali »ukvarjati«. Razglasili so, da prihaja slovenski »**manjkati**« od italijanskega »**mancare**«. Pri tem pa menda odnehali, saj bi sicer osmukali slovenski jezik do take mere, da bi se morali sporazumevati kar s kriki, če bi izločili vse, kar je dozdevno tuje. Ostali bi brez besede **mama** (it. mamma, nem. Mutter t.j. mati), brez besede **vdova** (it. vedova, nem. Witwe), črtali bi **dom** (it. duomo), pa **holm** (it. colmo), pa **griva** (it. riva), **školj** (it. scoglio), mrmrati (it. mormorare), **sedlo** (it. sella, nem. Sattel).

Če bi Nemci oz. Italijani delali po isti »metodi«, bi morali eni ali drugi izločiti izrazje, ki je v njih jeziku istovetno: **borgo** - **Burg**, **sella** - **Sattel**, **camera** - **Kammer**, **torre** - **Turn**, **verme** - **Wurm**, **isola** - **Insel**, **febbre** - **Fieber** ... Čudno, da pri njih do takšnih čiščenj še ni prišlo? Samo naši slovenski slovniciarji so bili v tem že daleč naprej od Nemcev in Italijanov? Ali pa so se hote ali ne samo pridružili igri, s katero so režimi dresirali slovensko javnost v manjvrednostnih kompleksih?!

(Dalje)

MOSOLIMPIADA 80

0000 SAŠA RUDOLF 000000000000 22 0000

RTV center Ostankino.
23. julija 1980, popoldne

26-letna Olga je najzgovornejša od prevajalk, ki so nam jih organizatorji — proti plačilu seveda — dali na razpolago, ali točneje, ki so nam jih vsilili, saj se tej uslugi nikakor ni bilo moč odpovedati. Zadnje dni je mrka in nič pripravljena na klepet. Njene kolegice pravijo, da ima družinske probleme. Nič čudnega za moskovske razmere, saj se vsak drugi zakon razdre, kot izhaja iz uradnih podatkov, ki jih je objavilo glasilo sovjetskih sindikatov *Trud*.

Sovjetski psihologi se s problemom razporok ukvarjajo že desetletja, toda brez vidnejših uspehov; čeprav so z novimi zakoni zaostriili postopke za zakonsko razvezo, število razporok narašča. Vzrokov je seveda nešteto, vendar sta še posebej občutna: *alkoholizem* in *stanovanjska kriza*. Ker večina mladoporočencev preživi prvih pet, šest let v tesnem stanovanju skupno s starši v pričakovanju, da dobijo lastno streho, je potrpljenja kmalu konec, zdrah med zakoncema pa vedno več.

Tisti del mladoporočencev, ki dočaka dodelitev lastnega stanovanja, pa se mora soočiti z novim, kroničnim problemom alkoholizma. Da je to izredno težko vprašanje, priča že samo dejstvo o odobritvi novega zakona za zaježitev uživanja alkoholnih pijač, ki je že 32. v zgodovini Sovjetske zveze. Prvega je leta 1922 izdelal *Mihajl Bulgakov*, vendar brez večjih uspehov. Z novim zakonom so omejili število steklenic, ki jih dobi v prodajo posamezna trgovina. Obenem so pričeli s kapilarno propagando, ki naj sovjetske pivce preusmeri od vodke na vino. Toda tudi ta propagandna akcija ni speljana do kraja, saj se državni aparat dobro zaveda, da predstavlja davek na vodko pomembno postavko v državnem proračunu. Vsako leto iztrži država za vodko 120 milijonov rubljev, to je 15.600 milijard lir. Kdo bi se odpovedal takemu dohodku!

Vzemimo za primer štiričlansko družino, ki mesečno razpolaga s približno 400 rublji, to je 520.000 lirami. Okrog 250 jih zasluži oče, preostalih 150 pa mati. Stroški za stanovanje in prevoze bistveno ne vplivajo na družinski obračun, saj velja najemnina za 60-kv. m. stanovanje le 20 rubljev, ali 4.600 lir mesečno, vozovnica za trolejbus, avtobuse in podzemsko železnico pa komaj 5 kopejk, ali 65 lir. Glavna postavka je hrana, za katero izda gospodinja do 200 rubljev. Ostane torej le še 150 rubljev za obleko, obutev, stanovanjsko opremo in seveda vodko.

V hudem moskovskem zimskem mrazu se je povsem razumljivo ogreti s požirkom vodke. In če računamo, da Moskovčan dnevno popije četrto litra vodke, kar ni mnogo in ga ne moremo šteti za kroničnega pijanca, znese mesečni izdatek za pijačo 100 rubljev. S tem pa smo skoraj v celoti izčrpali družinske dohodke. Nič čudnega, če se družinski spori vrtijo predvsem okrog zapravljanja za pijačo. Nov korak k poti do razporoke.

Iz uradne študije *osrednjega sovjetskega statističnega urada* iz julija 1972 je razvidno, da so dan po plači v tovarnah in podjetjih odsotnosti ogromne, do 40 odstotkov. Ista statistika pove, da so 3 delavci od 10 priznali, da so prebili vsaj eno noč v zaporu zaradi pijanosti. In še: 50 odstotkov nesreč na delu gre na račun alkohola.

Koliko pri tem država izgubi, saj so vse tovarne, podjetja in obrati državni, ni še nihče izračunal. Koliko milijard rubljev je izgubljenih zaradi odsotnosti na delovnih mestih? Znano je le, da mora vsak sovjetski državljani plačati po 10 tisoč lir za zdravljenje alkoholikov v bolnišnicah.

In vendar v Moskvi ni lahko iti na kavarček, saj kavarn, barov in točilnic v našem pomenu praktično ni. Zato se pije na prostem, največkrat v *trojkah*. Ko se ob enajstih dopoldne prične *ura volkov*, ura na zvoniku je namreč opremljena z žival-

skimi znaki in ob enajstih se pokaže volk, odpro po trgovinah stojnice z žganimi pijačami. In tako nastajajo trojke znancev pa tudi nepoznanih ljudi, ki zberejo med seboj denar za politrno steklenico in jo nato složno izpraznijo, poleti na prostem v parku, pozimi pa v najbližjem vходу v stanovanjsko palačo. Steklenica se vrsti od ust do ust, vsakdo zatrobenta na grlo in jo molče poda dalje.

Dokaj neobičajno za naše pojme, brez pivskih obredov, brez kramljanja, prijateljstva, domačnosti, samo goltanje žgane pijače in nič več. Da morajo nekje tičati vzroki za golo nalivanje, se nihče vsaj javno ne sprašuje.

(Dalje)

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

DACIA MARAINI
ZENSKI NA PODEZELJU

V nedeljo, 8. marca, ob 17.30, v prosvetni dvorani Jezero v Doberdobi.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. «Novi list» ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

- Znaš Jakec, čemu se jest čudem?
- Ne, ne znam. Mi moreš povedat.
- Jest se čudem, de se politiki čudejo ke Rusi niso pestili Pajetti govort na kongresi nje partije. Ma kej so misleli, de bo Brežnjev pestu na svojem kongresi govort pruti okupaciji Afganistana al pej hvalt Poljske sindikaliste? Ma kej u taljanski partiji Pajetta jn vsi ta drugi še niso zastopli, kašen je ruski režim?
- Res zgleda, de ne znajo s kom jemajo opravka. Al se pej samo naumne delajo? Al pej bo morbet taku, koker si ti reku uni bot: ga ni bol slepca jn gluhega človeka, ku je tisti, ke neče videt jn neče slišat.
- Tudi taku be znalobet. Jest be se prej čudu, de je pršu Pajetta nazaj živ jn zdrov jn de niso Rusi poslali telegram u Rim: »Pajetti se je na anbot zmešalo jn smo ga denili u špetau.«
- E dragi moj, tega se pej vselih ne upajo, zatu ke uan ni nje držaulan. Jn pole Rusi jemajo zdej na tolko krajov za se praskat, de prou ne nucajo še noveh problemov.
- Se zna. Sej glih zatu niso mogli pestet, de be kdu kej kritizirau nje politiko.

Ke uani so vajeni jemiet zmiram ražon. Zatu pej mu niso pestili govort; so ga strili čakot nekej dni jn pole ga poslali govort sindakatom. Ma jest rečem, de je u dvorani bla sama policija jn de noben delouc ga ni ne vidu ne slišou.

- Be tudi znalo bet. Ma je prou res, de jem gre u Moskvi marsikej narobe. Začelo se je vre z olimpjado. Je bla, ja, ma se je vselih poznalo, de je marsikašen mankau. Pole so tisti Afganistanci, ke nečejo zastopet ražona jn zdej so še ti Poljaki sez nje sindikatom. Jest stavem, de jemajo u sindikatah pousod obešeno sliko od papeža; jn magari Marksa al pej Brežnjeva so denili u šufito.
- Jn pole so še skregani na vse strani. Tisti Kitajci jeh grdo gledajo jn še hujskajo evropske kapitaliste pruti Rusam. Pole so Albanci, ke nečejo nobenga poznat, sez Jugoslavijo je vre stara reč jn tisti Ceausescu tudi noče slišat, kadar be blo treba kej pomagat jn kar naprej touče od neodvisnosti jn suverenosti. Glih Pajetta jem je še mankau!
- Ma znaš, de meni je zdej pršu an strašen sum! De morbet u Kremli ne delajo tašno politiko nalašč?
- Kaku misleš tu?
- De ravnajo taku, de be ja ble vse partije med sabo skregane.
- Ma tu je u interesih Amerike jn kapitalistov!
- Sej, sej! Ke jest mislem, de tle jema prste vmes CIA. Ke uana jema kašne svoje ledi prou u Kremli. Kej se ti ne zdi čudno, de Rusi zmiram kažejo na druge, de so plačani od Cije; tu delajo samo zatu, de be vse pomečkali jn de se ne be nobeden dogoveu, de so uani u nje službi.
- Ma dej, dej! Tu se mi zdi vselih nomalo prehudo ...
- Neč prehudo. U politiki je vse mogoče. Kašen žakel moke več, pej jemajo moža. Ti, dragi moj, ne znaš, kej je politika.